

Louise Astrups tale om de kvindelige kontorarbejdere

Taler

Louise Astrup
Afdelingschef i Illum og
bestyrelsesmedlem i
Kvindernes Handels- og
Kontoristforening

Dato

28. september 1911

Sted

København

Omstændigheder

Talen blev holdt ved Dansk Kvindesamfunds Københavns-Kreds' jubilæumsmøde den 28. Septbr. 1911. Mødets tema: *Hvad har Kvinder naaet i de sidste 40 Aar, og hvad har de endnu tilbage at naa*

Den kvindelige Handelsstand maa med Tak erkende, at den staar i Gæld til Dansk Kvindesamfund. For 40 Aar siden var der forholdsvis faa Kvinder, der tjente deres Brød i Butikkerne og paa Kontorerne, og de der var, havde ondt ved at erhverve sig den fornødne teoretiske Ballast. Derfor er Dansk Kvindesamfunds Oprettelse af »Handelsskolen for Kvinder« en Mærkepæl for os.

I de siden da forløbne Aar har der fundet en rivende Udvikling Sted m. H. t. Kvindernes Tilgang til Handelen som Erhverv. De ved alle, at alene her i København er Tusinder af Kvinder beskæftigede ved Ekspedition og paa Kontorerne, saaledes at Kvinderne i mange Forretninger er i absolut Flertal i Personalet. Dørene til den teoretiske Viden er i Aarenes Løb blevne aabnede paa vid Gab - sidst i 1903, da vort bedste og største Handels-Institut »Købmandsskolen« gav Kvinderne Adgang jævnsides med Mænd.

Den teoretiske Uddannelse kan Kvinderne altsaa nu faa lige saa god som Mændene, naar de da vil benytte den givne Adgang. Med den *praktiske Uddannelse* staar det næppe slet saa godt til. De fleste unge Mænd gennemgaar en regelret Læretid paa 4-5 Aar, medens noget saadant, bortset fra enkelte Forretninger, i Reglen ikke er Tilfældet med de unge Kvinder. Maaske har Lærlingeuddannelsen udspillet sin væsentlige Rolle, samtidig med at Forretningerne

i stedse stigende Grad forandres - enten til Specialforretninger eller med Specialafdelinger inden for samme Forretning. Endnu er dog den unge mandlige Handelslærlings praktiske Uddannelse i Reglen betydelig grundigere end hans kvindelige Kollegas. -

Har nu Udviklingen i økonomisk Henseende staaet Maal med den mægtige Tilgang af kvindelig Arbejdskraft i Handelsfaget, eller benytter man ikke Kvinderne i saa stor Udstrækning netop *fordi* det er en billig Arbejdskraft? Det er vanskeligt at give paalidelige Oplysninger om *lønstigningen* indenfor Handelsfaget, dels fordi Gagespørgsmaalet i mange Forretninger omgærdes med stor Hemmelighedsfuldhed, dels fordi en Del af Arbejdet, som jeg senere skal komme tilbage til, først er skabt for forholdsvis faa Aar siden.

Gennemsnitsgagen for unge Kvinder, der har ekspederet 4-5 Aar, er vel nok 60-70 Kr. maanedlig, medens den unge mandlige Ekspedient efter endt 4-5 Aars Læretid faar *20-25 Kr. mere*. Den virkelig dygtige Ekspeditrice kan imidlertid efterhaanden naa op til 100 Kr. eller mere pr. Maaned, navnlig i enkelte Fag. Chancen for hurtigt Avancement er altid større ved Ekspeditions- end ved Kasse- og Kontorpladserne, fordi Købmanden gennem Salget let kan kontrollere Dygtigheden. Den Anskuelse, som navnlig tidligere har været gældende, at det skulde være betydelig mere *fint* at sidde bag en Pult end at staa bag en Disk, synes jo nu heldigvis at være paa Retur.

Medens jeg er ved Belysningen af »hvorledes kvindeligt Erhverv indenfor Forretningslivet lønnes«, kan jeg ikke undlade at fremdrage som en hidtil vist ringe udbredt Kendsgerning, at de højeste Lønninger for kvindeligt Erhverv i øjeblikket betales til Kvinder, som har Evner for Tilklipning og Arrangement af Damekjoler, Damelingeri-og ikke mindst Damehatte, altsaa saakaldte Direktricer. Disse Kvinders Indtægt bevæger sig i Dag i Rammer, der ligger betydelig højere end de Gager, jeg har nævnt for Ekspeditricer, Bogholdersker etc., og med de stadig stigende Krav til Moden er der al Grund til at tro, at de her nævnte Kvinders Lønskala nærmest kan tænkes at være opadgaaende, fordi der i Virkeligheden kun findes et yderst begrænset Antal virkelig dygtige Kvinder indenfor dette Fag.

Paa *Kontorerne* har Udviklingen i de sidste 40 Aar skabt en Mængde Arbejde, som man ikke kendte tidligere. Jeg tænker her i første Grad paa *Skrivemaskinens Indførelse*. Maskinskrivning udføres næsten udelukkende af Kvinder, det er et

ret anstrængende Arbejde, som udkræver stor Nøjagtighed og det værdsættes paa de fleste Kontorer temmelig højt. En absolut dygtig Maskinskriverske, som er flink til Sprog og kan stenografere, betales med fra 80- 100 Kr.; men meget af det Kontorarbejde, som de nye Tider indenfor Handelen har ført med sig: Føring af Kasselister o. 1. er temmelig daarligt betalt med fra 25-50 Kr. pr. Maaned. Naturligvis kan dette for den intelligente og flittige blive Gennemgangsled til bedre lønnet Arbejde.

Naar der tales om, at der ofte kun bydes de unge Kvinder *Sulteføde*, glemmer man i Reglen, at man ikke forlanger, af den unge mandlige Handelslærling paa 15-16 Aar, at han skal kunne forsørge sig selv. En Kvinde, som har Anlæg for Handelsvirksomhed, og andre burde ikke søge dertil, *kan* forsørge sig selv paa en hæderlig Maade efter 4-5 Aars Uddannelse. Mere forlanger man jo heller ikke af den unge Mand.

Det er forbavsende, at ikke forholdsvis flere Kvinder benytter sig af den Adgang, som de fik 1857 (d. v. s. Ugifte, Enker og Fraskilte, men *ikke* Gifte, medmindre de har Særeje) til at faa selvstændig Forretning. Vi har jo ganske vist adskillige ansete og vel førte Forretninger med kvindelige Indehavere, men der burde være flere. I de store Forretninger naar jo nu en Del Kvinder frem til Afdelingschefsposterne og derved til en vis Selvstændighed.

Kvinderne indenfor Handelsstanden er i det lykkelige Tilfælde, at de ikke har Vejen spærret af Love. Fremskridtet til samme Løn for samme Arbejde ligger i deres egen Haand: Større Dygtiggørelse og større Sammenslutning til Opnaaelse af bedre Kaar.

Kilde

Kvinden og Samfundet. Årg. 22, nr. 1: s. 7f. Udgivet af Dansk Kvindesamfund, 15. februar 1912

Kildetype

Dokumentation i avis, magasin e.l.

Tags

Foredrag, Kvindebevægelsen, Taler fra DKS' jubilæumsmøde 1911

Relateret

Regina Petersens tale om kvindelige lægers forhold
28. september 1911

Anna Hansens tale om jordmoderstanden
28. september 1911

Helga Meylings tale om de kommunalansatte kvinder
28. september 1911

Sophy A. Christensens tale om de kvindelige kunsthåndværkere
28. september 1911

Marie Schultz' tale om kvindernes ansættelsesvilkår i statsfunktionærembeder
28. september 1911

Anna Johansens tale om de kvindelige herreskrædderes arbejdsforhold
28. september 1911

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/louise-astrups-tale-om-de-kvindelige-kontorarbejdere>